

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

Υ.Π.Ο

Ι. Π. ΠΥΡΛΑ

Ἐτησία συνδρομή δραχ. ν. 3. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 3,50 προπληρωτέας,

ΕΤΟΣ Ζ'. — Ἐν Ἀθήναις 1 Μαΐου 1885. — ΑΡ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ θεραπευτικῆς. Περὶ ὀνχοπνευμάτων. Ὑψαις. Περὶ Κοκκίνης. Περὶ ἡνός-
μου. Σελήνης ἐπήρεια. Ὑδωρ κοσμητικόν. Φιλομάθεια. Θερμομέτρου πυρετός.
Αἰξ. Γάλα.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ

Περὶ θεραπευτικῆς.

Ἡ φύσις μὴ ἀνεχομένη τὴν ἐν τῷ διοργανισμῷ ὑπαρξίν νοσοποιοῦ ὕλης, καὶ ἐργαζομένη πρὸς ἀποβολὴν ταύτης, διὰ τινος ἐκκρίσεως, ἐπιφέρει οὕτω τὴν ἴασιν τῆς νόσου. Ἡ φύσις ἐστὶν νοσολογικῶς ὁ δὲ λογικὸς ἄνθρωπος, ὁ καλούμενος ἰατρός, δὲ πᾶρχει βοήθους τῇ φύσει, ἐνισχύων ἐπισταμένως ταύτην πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐξαλείψεως τῆς νοσοποιοῦ ὕλης ἐκ τοῦ διοργανισμοῦ. Ὅθεν ὁ παρ' ἀνθρώποις ἰατρός θεραπεύει, ἡ δὲ φύσις ἰᾶται. (α) Διὰ τοῦτο ὁ ἰατρός δεῖ εἶναι ἔμφρων καὶ συνετός διόπερ

(α'). Ὁ Γαληνὸς ὀρίζει τὴν θεραπείαν οὕτω. «Θεραπεία ἐστὶν ἡ τῶν νοσημάτων ἀναίρεσις ἢ ὅδη γεγεννημένη, ἢ γινομένη ἔτι· ἡ θεραπεία ἐστὶ

καὶ τῷ ἀγάλματι τῆς Ἀθηνᾶς παρίστατο τὸ πάλαι τῷ μὲν Ἀσκληπιδί, τῇ δὲ ὕγεια (Παυσ. βιβλ. VIII. 47)

ἵνα οὖν γένηται ῥιζικὴ θεραπεία πάσης νόσου, δεόν δ' ἰατρὸς νὰ βοηθήσῃ τῇ φύσει ἐπισταμένως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς. Ἡ τοιαύτη βοήθεια γίνεται ἄμεσος ἢ ἕρμεσος.

Ἄμεσος γίνεται, όταν διὰ διαφόρων τρόπων, περὶ ὧν κατόπιν λέξομεν, βοηθηθῶσιν ἀπ' εὐθείας αἱ δυνάμεις τῆς φύσεως πρὸς τὴν ἀποβολὴν τῆς νοσοποιοῦ ὕλης. Ἑρμεσος δὲ όταν διὰ τρόπων τινῶν ἐλαττώσωμεν τὸ ἐνυπάρχον ποσὸν νοσοποιοῦ ὕλης, ἢ καταστρέψωμεν αὐτό.

Τρεῖς λοιπὸν τρόποι εἰσὶ θεραπείας.

Α'. Ἐνίσχυσις τῶν τῆς φύσεως δυνάμεων.

Β'. Ἐλάττωσις τοῦ ποσοῦ τῆς νοσοποιοῦ ὕλης.

Γ'. Καταστροφή αὐτῆς.

Ὁ περίρρον ἰατρὸς πρὸς θεραπείαν δύναται κατὰ τὰς περιστασεις διττὴν καὶ ταῖς τριῖσι τρόποις συνάμα χρῆσιν ποιεῖν, ὅτε δὲ τοῖς δυσὶ καὶ ἄλλοτε τῷ ἐνί. Μένει λοιπὸν ὑπὸ τὴν ἀπὸλυτον διέθεσιν τοῦ κατὰ τὰς κρίσεις του, ἐκπηγαζούσας ἐκ τῆς πείρας, πολυμαθείας, καὶ ἀγχινοίας, ὅπως κατὰ τὸ δοκοῦν ἐνεργῇ τὰ τῆς θεραπείας.

Α. ΕΝΙΣΧΥΣΙΣ ΤΩΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΔΥΝΑΜΕΩΝ.

Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι φυσικώτερος. Ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε ὠφέλιμος τῇ ζωϊκῇ ὑπάρξει· διότι ἐὰν ἡ φύσις εὐρίσκηται εἰς ἑξάψιν τῶν δυνάμεων ἐν ὥρᾳ ἀνταγωνισμοῦ κατὰ τῆς νοσοποιοῦ ὕλης, ὡς τυγχάνει οὕσα ἐν καιρῷ αὐξήσεως φλογώσεως πρὸς τὴν ἀκμὴν, τότε ἡ ὑπεραύξησις τῶν δυνάμεων αὐτῆς διὰ τονωτικῶν μέσων ἐνδέχεται παρασχεῖν ἐπιβλαβὴ καὶ ὀλέθρια ἀποτελέσματα κατὰ τοῦ νοσοῦντος· διότι πᾶσα φυσικὴ δύναμις συνυπάρχουσα μετὰ τῆς ὕλης, μέχρις ὅρου δύναται αὐξηθῆναι, πέραν δὲ τούτου ἐπιγίγνεται αὐτῇ καταστροφή. Ὅταν λοιπὸν ἡ φύσις εὐρίσκηται ἐν μεγάλῃ ἑξάψει ἕνεκεν σφοδρᾶς πάλης κατὰ τῆς

τάξεως βοηθημάτων ἀκολουθίαν ἐχόντων, ἢ καιρὸς καὶ χρόνος καὶ τάξις κατορθώματος, ἢ ἐπιτηδειότης χρόνου, ἐν ἣ βοηθοῦμεν ταῖς κάμνουσι καὶ ἀλλαχού. «Τὸ θεραπεύειν διττὸν ἐστίν· ἐν μὲν τὰ πάντα πράττειν ὡς ὕγιες ἀποφῶναι τὸ πεπονθὸς μέρος· ἕτερον δὲ τὸ προνοεῖσθαι τὴν ἀρμότουςαν τῷ πάθει πρόνοιαν, ὅπερ ἐστὶ παρηγορεῖν τε καὶ πράττειν αὐτό.» Ὁ δὲ Ἱπποκράτης λέγει «ἐν δλίγῃσι γὰρ οἰκίῃσι παρασκευάσται τὰ ἄρματα καὶ οἱ θεραπεύοντες ὡς δεῖ.» — Ἰάομαι λέγεται τὸ ἀπολαμβάνειν τὴν πρώτην εὐχάριστον κατάστασιν ὕγιαιας.

νοσοποιοῦ ὕλης, ὅτε ἀποτελεῖται φλογώσις βαίνουσα πρὸς τὴν ἀκμὴν, οὐ δεῖ παρέχειν θεραπείαν λίαν τονωτικὴν πρὸς ὑπερδυνάμωσιν τῆς φύσεως· διότι ἐνδέχεται, ἐὰν ὁ διοργανισμὸς δὲν ἀνέβῃ. ἐπειθεῖν δεινὴ κακουχία τῷ νοσοῦντι, καὶ ἐνίοτε ὀλέθρια. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ μεγάλη πάλη μεταξὺ νόσου καὶ νοσοποιοῦ ὕλης γίνεται ἐν φλογώσι, ἀφ' ἧς καταπαύει ἡ ἔκκρισις μέχρι τῆς ἀκμῆς τῆς νόσου, ἥτις γίνεται τὴν τρίτην πρὸς τὴν τετάρτην ἡμέραν, ἔπεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οὐ δεῖ τὸν ἰατρὸν παρέχειν θεραπείαν ἄγα, τονωτικὴν καὶ διεγερτικὴν, δι' ἧς διερεθίζεται καὶ ἐκταναίνει ἡ φλογώσις, ἐκτός ἐὰν ἐν φλογώσι αἱ τῆς φύσεως δυνάμεις παρίστανται ἄστονοι, καὶ ἐξησθενημέναι, καθ' ὅπερ συμβαίνει ἐν τισι νόσοι.

Ἡ ἄμεσος λοιπὸν βοήθεια τῇ φύσει διὰ τονικῶν καὶ διεγερτικῶν μέσων δεῖ γενέσθαι μόνον κατὰ τὰς ἀρχάς· τῆς φλογώσεως ἐν ἐποχῇ ἐρεθισμοῦ, ὅτε εἰσέτι ὑπάρχει ἡ ὑπερέκκρισις. Τὰ προχειρότερα ταῦτα μέσα εἰσὶ, διαθερμανοῖα τοῦ σώματος διὰ καλυμμάτων καταλλήλων, ποτὰ θερμὰ ἀρωματικά, λουτρά θερμὰ, γενικά, ἢ τοπικά ποδόλουτρα, κλπ.

Ἐὰν ὁμως ἡ φλογώσις προβαίῃ πρὸς τὴν ἀκμὴν, παύσις τῶν τονωτικῶν καὶ διεγερτικῶν ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τῆς φλογώσεως. Χρήσις μέσων ἀνακουφίζόντων τὴν κακουχίαν τοῦ νοσοῦντος, δι' ὧν ἐλαττοῦται κατὰ τι ἡ ξηρότης τῆς πεφλογισμένης ἐπιφανείας, ἀφαιρεῖται ὀλίγον ἢ μεγάλη θερμότης, καὶ ἐλαττοῦται κατὰ τι ἡ ἀλγιδὼν, ἐὰν αὕτη ἐνυπάρχῃ. Ὅθεν ἐπιθέματα μαλακτικά, δι' ὧν μαλακῶνται οἱ ἱστοὶ τῶν λεπτῶν ἀγγείων, εὐδρύνονται κατὰ τι, εἰσδύει διὰ τῆς ἀντισύσεως, (ἰδὲ Φυσικὴν I. II. Πύρρα) ὑγρὸν γλυσχυρῶδες ἐν τοῖς ἀγγείοις, καὶ διευκολύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ ἐκεῖ πεπυκνωθέντος ἐκ τῆς φλογώσεως αἵματος· ἐπιθέματα δροσιστικά πρὸς ἀφαίρεσιν πλεοναζούσης θερμότητος· ἐπιθέματα, ἢ ἐπαλοιφὰς ἐνωδύνους πρὸς ἐλάττωσιν πόνων, εἰσὶ τοῖς ἐπικρατοῦσι. Θερμότης τοῦ σώματος μετρία, ἐνίοτε χλιαρὸν λουτρὸν, όταν μάλιστα ὑπάρχῃ πυρετὸς φλογιστικὸς σφοδρὸς. Καὶ τοι ἡ ξηρὰ θερμότης καὶ πᾶσα ὑπερθερμανοῖα ἐν ὥρᾳ σφοδρᾶς φλογώσεως οὐκ ἐστὶν ἀνεκτὴ, οὔτε ἐπωφελής, καὶ ὁμως ἡ στιγμιαία ξηρὰ θερμότης ἐπὶ πεφλογισμένης ἐπιφανείας συντελεῖ ἐνίοτε πρὸς κατεύνασιν τῆς ὁρμῆς καὶ ἑξάψεως τῆς μεγάλης φλογώσεως διὰ λόγους φυσικοὺς, τοιαῦτον συμβαίνει ἐπὶ ἐρυσσιπέλατος, καὶ ἐπὶ καύσεων τοῦ δέρματος· ποτὰ δροσιστικά, κλπ.

Μετὰ δὲ τὴν ἀκμὴν, ἢ τὴν κρίσιν τῆς νόσου ἢ ἐνίσχυσις τῶν

δυνάμεων τῆς φύσεως πρὸς ἐπαύξειν καὶ ἐξακολούθησιν τῶν ἐκκρίσεων διὰ τονωτικῶν καὶ διεγερτικῶν ἐστὶν ἐπωφελὴς εἰς τοὺς νοσοῦντας, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ νόσος ἔχῃ ἥθος ἀδυναμικόν. Χρῆσις λοιπὸν ἀφεψήματος Κίνης μετὰ ἀρωματικῶν ὁλῶν· διαφορετικῶν καὶ παντὸς διευκολύνοντος καὶ ἐπαυξάνοντος τὴν ἐκκρίσιν. Ὅθεν καὶ τῶν ἐκδορίων ἐν τοιαύτῃ ἐποχῇ χρῆσις δεῖ γενέσθαι, καὶ οὐχὶ ἐν καιρῷ ἀκμαζούσης φλογώσεως· διότι διερεθίζουσι καὶ ἐπαυξάνουσι μᾶλλον τὴν φλογώσιν. Χρησιτέον οὖν τὰ ἐκδορία μετὰ τὴν ἀκμὴν τῆς νόσου, καὶ οὐχὶ πρὶν· ἐντριβὰς διεγερτικὰς καὶ διαφορετικὰς, κλπ., διότι ἡ χρῆσις τῶν ἐκδορίων συντελεῖ πρὸς τεχνιτὴν ἐκκρίσιν καὶ ἀποβολὴν τῆς νοσοποιῦ ὕλης. Διὰ τοῦτο ἐν χρόνῳ φλογώσῃ τοπικῇ καὶ φρεάτια, καὶ καυτήρια, καὶ πᾶν τεχνιτὸν μέσον πρὸς ἐκροὴν περιττῆς ὕλης ὠφέλιμά εἰσιν.

Ἡ ἐνίσχυσις τῶν δυνάμεων μεγάλως συντελεῖ πρὸς ὑπερνίκησιν τῆς φύσεως ἵνα ἀποβάλλῃ τὴν νοσοποιὸν ὕλην. Πρὸς ἐπιτυχῇ λοιπὸν θεραπείαν ὁ ἰατρὸς ὀφείλει χρῆσθαι καὶ τὰ ἔμμεσα καὶ τὰ ἄμεσα μέσα, ἥτοι καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ζωικῆς δυνάμεως, καὶ τὴν ἀφαίρεσιν, καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς νοσοποιῦ ὕλης.

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΟΥ.

Περὶ πόσεως

υμνωδῶν ποτῶν.

Οἶνοπνευματῶ δὲ ποτὰ λέγονται κυρίως ἡ βραχὴ, ἡ βρώμη καὶ τὰ παρόμοια. Ὁ οἶνος κατέχει τὴν τελευταίαν τάξιν. Τὰ ποτὰ ταῦτα ἐνεργοῦσιν ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τοῦ οἶνοπνεύματος, ὅπερ ἐμπεριέχουσιν. Ὑπὸ μικρὰν δόσιν πινόμενον τὸ οἶνόπνευμα τονίζει τὸν στόμαχον καὶ διεγείρει τὴν ὄρεξιν πρὸς τὸ τρώγειν. Ὑπὸ μείζονα δόσιν πινόμενον ἐπιταχύνει τοὺς σφυγμοὺς καὶ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Διότι ταχύνει τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας· παράγει διερεθισμόν τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ τῶν μυῶν τοῦ σώματος· ἡ τοῦ σώματος θερμότης μένει ἡ φυσικὴ ἢ μειοῦται ὀλίγον· διότι αὐξάνει τὴν ἀθροῦν διαπνοήν. Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἀποτελεῖ τὴν μικρὰν μέθεσιν. Παρὰ δὲ τοῖς καταχρωμένοις συνεχῶς τοῦτο πάντοτε ἡ θερμότης τοῦ

σώματος ἐλαττοῦται, ὡς ἐλαττοῦται καὶ εἰς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ διαλείποντος πυρετοῦ.

Ὑπὸ ἔτι μείζονα δόσιν βραδύνει τοὺς σφυγμοὺς καὶ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ὁ σφυγμὸς καθίσταται μικρὸς καὶ σκληρὸς. Παράγεται παραλυσία τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ τῆς κινήσεως καὶ βλάβην τῆς αἰσθήσεως· ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην μέθεσιν.

Ἐν Εὐρώπῃ τὸ οἶνόπνευμα δίδεται καὶ ὡς ἱατρικόν. Δίδεται εἰς τοὺς γέροντας τοὺς κατεχομένους ὑπὸ καταβολῆς τῶν σωματικῶν δυνάμεων. Δίδεται κατὰ τοῦ τόφου καὶ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, κατὰ τῆς αἱμορραγικῆς εὐλογίας, κατὰ τοῦ ἐρισυπέλατος, ὅταν τοῦτο φέρῃ παρακοπὰς, κατὰ τῆς πνευμονίας τῶν γερόντων, ὅταν συνοδεύηται μὲ παραλαλητὸν, κατὰ ταύτης ἄλλοτε ἔδιδον οἶνον.

Παρ' ἡμῖν ἡ τοιαύτη θεραπευτικὴ χρῆσις τοῦ οἶνοπνεύματος δὲν ἐπιτυχάνει ἕνεκεν τῆς διαφορᾶς τοῦ κλίματος. Τὸ οἶνόπνευμα πινόμενον εἰς μικρὰν δόσιν μετὰ ὕδατος, ὅσον μία κουταλιά τοῦτου ἐν ἐνὶ ποτηρίῳ ὕδατος, ἐπαυξάνει τὴν ἐκκρίσιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ πάσχοντες ὑπὸ δξύνης τοῦ στομάχου, ἐὰν πίνωσιν οἶνόπνευμα ἐν ὕδατι ἢ ἄλλως, ὑφίστανται μείζονα δξύνησιν.

Ἡ κατάχρησις τῶν οἶνοπνευμάτων ἐπιφέρει ἐξασθένεισιν τῆς δράσεως, ἀμαύρωσιν, καὶ ἐλάττωσιν τῆς μνήμης. Αὕτη συνοδεύεται ἐνίοτε μετὰ τρόμων τῶν ποδῶν, τῶν χειρῶν κατὰ τὴν πρωίαν, καὶ ἐν προόδῳ ἐπισυμβαίνουνσιν ἔμετοι, ναυτιάσεις χολώδεις κατὰ τὴν πρωίαν, βλάβη τοῦ ἥπατος κλπ.

Οἱ κάτοικοι τῶν θερμῶν κλιμάτων ἐν ὥρᾳ καύσεως πίνουσιν ὀλίγην βραχὴν λέγοντες ὅτι δροσίζει αὐτοὺς· διότι τονίζει τοὺς ἐκ τῆς θερμότητος χαλαρωμένους μῦς τοῦ σώματος καὶ αὐξάνει τὴν ἀθροῦν διαπνοήν, ἥτις φέρει δροσερότητα, ὡς ἀφαιρούσα θερμογόνον ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος. Ὁ Φραγκλῆνος ἀναφέρει ὅτι οἱ θερισταὶ ἐν Πανσιλθανίᾳ τῆς Ἀμερικῆς πίνουσιν οἶνοπνεύματα ὅπως ἰδρώσασιν· διότι ἀνευ ἰδρώτος ἀποθνήσκουσι.

Πινόμενον τὸ οἶνόπνευμα ἐν τρυφερᾷ ἡλικίᾳ ἐμποδίζει τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν διὰ τοῦτο ἵνα καταστήσῃσιν τινὲς τοὺς κῆνας μικροσώμους ποτίζουσι τοὺς οἶνοπνεύματα· ἄλλοι ἐμβάπτουσι τοὺς σκύλακας (τὰ κουτάβια) ἐντὸς οἶνοπνεύματος· τὸ αἶτιον τοῦ τοιοῦτου ἀποτελέσματος ἀποδοτέον εἰς τὴν βλάβην τοῦ ἥπατος, ἥνπερ τὸ οἶνόπνευμα ἐπιφέρει. Διότι καὶ τὰ παιδιά τὰ πάσχοντα

ἐκ τοῦ ἥπατος· ἢ ἐκ τοῦ σπληνός· ἔνεκα διαλείποντος πυρετοῦ χρονίου ὑφίστανται παῦσιν τῆς ἀναπνεύσεως τοῦ σώματος καὶ τῆς ἥθης.

Νεώτεροι παρατηρήσεις ἐν Γαλλίᾳ ἐξάγουσιν ὅτι τὸ οἶνόν πνευματινόν ἐκεῖ κατὰ συνταγὴν ὠφελεῖ κατὰ τῆς φθίσεως. Οἱ δὲ φθισικοὶ οἰνοπνευματιεπὶ ἀντέχουσι μᾶλλον εἰς τὸ πάθος τοῦτο. Εἰς ἱατρὸς τοῦ Μονπελλιὲ ὑπέβλεπεν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν ὑπόμνημα διςχυριζόμενος ὅτι τὸ βόειον καὶ πρόβειον κρέας μεμιγμένον μετὰ τοῦ οἰνοπνεύματος ὑπὸ μικρὰν δόσιν ὠφελεῖ κατὰ τῆς φθίσεως. Τὸ κρέας κοπανίζεται ἐν ἰγδίῳ, ἀφού ἀφαιρεθῶσι τὰ τενοντώδη μέρη αὐτοῦ. Οὕτω μετὰ ζαχαρόν γίνονται βῶλοι, οἵτινες καταπίνονται ὑπὸ δόσιν 25 δρ. μέχρις 80 καθ' ἡμέραν· εἰς τούτους δίδεται οἶνόν πνευματινόν ὡς δαρὲς ἐν ψυχρῷ ὕδατι, ἥτοι 25 δρ. οἰνοπνεύματος εἰς 80 ὕδατος, πρὸς κατάρθεσιν τῆς δίψης ἀνὰ μίαν κωταλίαν καθ' ὥραν λαμβανόμενον· τὸ ποσὸν τοῦτο μεταβάλλεται κατὰ τὸ σῶμα τοῦ λαμβάνοντος.

Ταύτη θεραπευτικὴ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε εἰς τὰ ἡμετέρα κλίματα μᾶλλον ἐπιβλαβὴς ἢ ὠφέλιμος.

Γ. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

Ὁρασις (συνέχεια προηγούμενου.)

(1) βολβός· προφυλάττεται ὑπὸ διαφόρων παρακειμένων μερῶν· ἐκ τῶν δ' ὀφρύων, βλέφαρων, βλεφαρίδων, δακρυόχων ἀδένων, καὶ ὀφθαλμῶν, οἵτινες κεῖνται ἐντὸς τῆς κόγχης τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ χρησιμεύουσι πρὸς τὰς κινήσεις τοῦ βολβοῦ.

Ὀφρύες.

Αἱ ὀφρύες, κείμεναι ὑπὲρ τὸν ὀφθαλμόν, ἀποτελοῦσι δύο τόξα προεξέχοντα, καλυμμένα διὰ τριχῶν, αἵτινες ἐκτείνονται ἐκ τοῦ πλαγίου τῆς ῥίζης τῆς ῥινός, μέχρι τῶν μηνύγων. Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους χρησιμεύουσιν ὅπως ἐμποδίσωσι τὸν τοῦ μετώπου ἰδρώτα, ἵνα μὴ οὗτος χύνηται ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν.

Βλέφαρα.

Τὰ βλέφαρα εἰσὶ δύο, ἄνω καὶ κάτω. Εἰσὶ καλύμματα τοῦ

ὀφθαλμοῦ, εὐκίνητα, κείμενα ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν ἐπιφανείας τῶν βολβῶν. Ἐκαστον βλέφαρον ἀποτελεῖται ἐκ χόνδρου, καλουμένου τὰρσοῦ, περικαλυμμένου ἐκ τοῦ δέρματος ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς· εἰσὶν εὐκίνητα ἰδίως τὰ ἄνω, χρησιμεύουσιν ἵνα προφυλάττωσι τὸν ὀφθαλμόν ἐκ τῆς ζωηρᾶς προσβολῆς τοῦ φωτός· διὰ τοῦτο συμμύονται ἐν ζωηρῇ φωτὶ, καὶ τότε ἀποτελεῖται ἡ μυδρίασις. Κλείουσι καὶ ἐν ὕπνῳ ἵνα μὴ ἀποξηραίνωνται ἐκ τῆς διαρκούς ἐπαφῆς τοῦ ἀέρος, καὶ μὴ βλάπτονται ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν σωμάτων.

Καλύπτονται ἐσωτερικῶς ὡς καὶ ὅλη ἡ ἔμπροσθεν ἐπιφάνεια τοῦ βολβοῦ διὰ τοῦ ἐπιπεφυκότος ὁμέως, ὅστις εἶνε βλενομεμβράνη, ἔχουσα πολλὰ ἀγχεῖα λεπτά, ἔχοντα λευκὸν αἷμα· παρέχουσι δὲ καὶ ἐρυθρὸν αἷμα, ὅταν φλογισθῶσιν. Ἡ χώρα ἐνθα ἐνοῦται τὸ ἄνω καὶ κάτω βλέφαρον ἀποτελεῖ τὸν ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν κανθόν.

Βλεφαρίδες.

Εἰσὶ τρίχες σκληραὶ, φυόμεναι ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν βλέφαρων, κοινῶς κύνορα καλούμενα. Αἱ ἐπὶ τοῦ ἄνω βλέφαρου κείμεναι εἰσὶ περισσότεραι καὶ μακρύτεραι τῶν κάτω βλεφαρίδων. Χρησιμεύουσι πρὸς μετρίαν τῆς ζωηρότητος τοῦ φωτός, καὶ πρὸς ἐμπόδιον τῆς ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ εἰσόδου τῶν ἐν τῷ ἀέρι ξένων σωμάτων· εἰσὶν ἐστραμμέναι τοξοειδῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ἐνίοτε ἐκ νοσολογικῆς αἰτίας στρέφονται πρὸς τὰ ἐντὸς, καὶ τότε ἀποτελεῖται τὸ πάθος τὸ καλούμενον τριχίασις.

Ἐπὶ τοῦ χειλοῦ τοῦ βλέφαρου κεῖται σείρα στενωτάτη τρημάτων, εἰς ἕκαστον τούτων εἰσβάλλει θύλαξ, ὅστις θλιβόμενος ἐκβάλλει ὠχρὰν ὕλην, Ἀθήμην καλουμένην· ἐκ τῶν τρημάτων τούτων φύονται αἱ βλεφαρίδες.

Οἱ τῶν δακρύων ἀδένες.

Εἰσὶ δύο, ὁ μὲν ἀνώτερος, ὁ δὲ κατώτερος. Ὁ ἀνώτερος κεῖται ἐπὶ τοῦ ἄνω ἄκρου, καὶ ἔμπροσθεν τῆς κόγχης· ἐντὸς μικρᾶς κοιλότητος τοῦ μετωπικοῦ ὅστω. Ὁ κατώτερος κεῖται ὑπὸ τὸν ἀνώτερον. Ἐπὶ τοῦ κάτω βλέφαρου ὑπάρχουσι μικραὶ θύλακες, καλούμεναι δακρυόχων σημεῖα, ἢ θηλαὶ δακρύων, αἱ ὁποῖαι συνέχονται μετὰ σκληρῆς δακρυαγωγῆς καλουμένης, καὶ ἀπορροφοῦσι τὰ ἐκ τῶν ἀδένων ἐκκρινόμενα δάκρυα.

Τῶν δακρύων ἡ χρησιμότης εἶνε τὸ διατηρεῖν ὄψιν καὶ στυλνὸν τὸν ὀφθαλμόν, τὸ δὲ περιττὸν αὐτῶν ἀπορροφούμε-

νον ἰδίως παρὰ μείζονος ὀπῆς, ἥτις καίται ἐπὶ τοῦ κάτω βλεφάρου παρὰ τὸν ἔσω κανθόν, φέρεται εἰς τὸν δακρυαγωγόν, ὅστις ἀπολήγει εἰς κοιλότητα, ἥτις καλεῖται ἀσκός τῶν δακρύων, ἐξ οὗ δι' ἄλλης ὀπῆς χύνονται τὰ δάκρυα ἐντὸς τῆς ρινός. Όταν ἡ ὀπὴ αὕτη τύχη νὰ φραχθῇ, τὰ δάκρυα γειμίζουσι τὸν ἀσκὸν τοῦτον, ὅστις ἐξογκοῦται καὶ φαίνεται ὑπὸ τὴν ἔσω τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀκανθα. Τοῦ ὄγκου δὲ τοῦτου πιεζομένου διὰ τοῦ δακτύλου, ἐξέρχεται ὕλη ἐκ τῆς μείζονος ὀπῆς, τῆς κοινῶς καλουμένης βρύσης τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἡ θρασις εἶνε μεγάλη εἰς τὰ πτηνὰ, μεταξὺ τούτων, ὁ ἀεὶς τὸς βλέπει μακρότερα πάντων, τινὰ ζωὰ βλέπουσι τὴν νύκτα καλῶς, ταῦτα καλοῦνται νυκτόβια. Παρὰ τοῖς ἀνθρώποις συμβαίνει καὶ πάθος καλούμενον νυκταλωπία. (θρα Φοιδον ἐ. ἐ.)

Οἱ ὀφθαλμοὶ εἰσὶ μεγάλοι εἰς τὴν πολὺ μικρὰν ἐν τῇ μήτρᾳ ἡλικίαν.

Ἡ μελανὴ βαρὴ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀναφαίνεται ἐν τῷ ἐμβρύῳ ἐν ἡλικίᾳ δύο μηνῶν.

Περὶ τοῦ πῶς γίνεται ἡ θρασις θρα ἡμετέραν φυσικὴν περὶ δράσεως.

Δ. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ.

Περὶ Κοκκίνης.

Καλεῖται καὶ Ἰλαρὸς, κοινῶς Βέμπελη, Λίγερη, (Morbilli, Rubeola λατ. Rougeole γαλλ.)

Περὶ τῆς ἐξανθηματικῆς ταύτης νόσου ἀναφέρει πρῶτος ὁ ἑλλην ἱατρὸς Ἡρόδοτος, ὑπάρχει ἐπὶ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ. Ὁ δὲ ἱατρὸς Βίλλαν διωχυρίζεται διὰ τὴν νόσον αὕτη ἦτο γινώσκη πορ' ἑλλησι, καὶ πολὺ πρότερον τῆς ἐποχῆς τοῦ Τραϊανοῦ. Τὸ βέβαιον εἶναι διὰ τὸν πρῶτον περιγρηφῆς τὴν νόσον ταύτην εἶνε ὁ ἄραφ ἱατρὸς Ῥαζῆς· ἐκλήθη δὲ τότε morbilli, ὅπερ σημαίνει μικρὰ Πανόλη, διότι ἐπέφερεν, ὅπου ἐνέσχυπτεν ἐπιδημικῶς, μεγάλας καταστροφὰς ὡς ἡ Πανόλη· ὁ δὲ ἑλλην ἱατρὸς Συνέσιος ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἑμμανουὴλ τὸ 1200, μ. χ. ἔγραψε περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς Κοκκίνης ἐκ τῆς Εὐλογίας.

Καὶ τὴν μὲν Κοκκίνην ὠνόμασε λεπτήν καὶ πυκνήν, λοιμικήν, τὴν δὲ εὐλογίαν φλοικταίνουσαν λοιμικήν.

Ἡ Κοκκίνη εἶνε ἐξάνθημα φλογιστικόν· πρὸ τῆς ἀναθήσεώς της προηγείται πυρετὸς ρινοκατάρροικος, δάκρυα ὀφθαλμῶν, βήξ, κατόπιν μετὰ 3 ἢ 4 ἡμέρας παρουσιάζονται στίγματα ἐρυθρὰ, ὁμοιάζοντα ὡς δαγκάσματα φύλλων, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων. Ἐν πρώτοις φύονται ἐπὶ τοῦ προσώπου, εἶτα ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ θώρακος, ἐπὶ τῶν χειρῶν, ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπὶ τῶν ποδῶν.

Ἡ νόσος εἶνε μεταδοτικὴ καὶ ἀπαξ προσβάλλει. Διαρκεῖ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Τὰ στίγματα ἀρχονται νὰ ἐξαφανίζονται ἐν πρώτοις ἀπὸ τοῦ προσώπου, καὶ εἶτα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναφανήσεώς των. Ἡ ἐπιδερμὶς ἐκλεπίσεται.

Ἡ νόσος αὕτη εἶνε ἐλαφρὰ καὶ ἀκίνδυνος· ἐὰν ὁμως ὁ πάσχων κρυολογήσῃ, ἐπισυμβαίνει θρογγίτις, ἥτις ἐνίοτε καθίσταται ἐπίφοβος.

Πρὸς θεραπείαν ἀπαιτεῖται αὐστηρὰ δίαιτα· προφύλαξις ἐκ κρυολογήματος, πόσις ποτῶν χλιαρῶν, σεμάδας ἢ πορτοκαλάδας. Ποτὰ ἰδρωτικά, πόσις φιρίρας (τιλίου)· τινὲς συσταίνουν τὸ ἔγχυμα τῶν Βορακίων, ὠφελοῦσι τὰ μαλακτικά ποτὰ ἀλθαλας. κ. λ. π.

Ἐὰν ὑπάρχῃ δυσκοιλιότης, δοτέον ἐλαφρὸν ὑπακτικόν, πόσιν κίτρινης σόδας, ἀποφυγὴ κλυσμάτων, διότι προξενοῦσιν ἐνίοτε κρυολόγημα, τὸ ὁποῖον κάποτε φέρει μετὰστασιν τοῦ ἐξανθήματος εἰς τὰ ἐντὸς, ὅπερ ἐπικίνδυνον.

Ἡ ἀνάρθρωσις χρήζει ὡσαύτως μεγάλης προφυλάξεως ἐκ τροφῶν, καὶ ἰδίως ἐκ κρυολογήματος, ἐξ οὗ ἐνίοτε ἐπέρχεται ἀνασάρκα. Ἐν γένει ἡ θεραπεία καὶ ἡ δίαιτα τῆς νόσου ταύτης εἶναι ὁμοία τῇ τοῦ Φοινιμοῦ, περὶ οὗ διελάβομεν εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα τοῦ Φοιδου.

Ε. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περὶ Ἑδύσμου τοῦ καὶ Μήνθη καλουμένου.

Ὁ Ἑδυάσμος (διάσμος,) εἶναι μέχρις 60 εἰδῶν, ἀλλὰ τὰ κυριώτερα εἰσὶ. Α'. Ὁ πεπερώδης ἡδύσμος (mentha peperita.)

τὸ εἶδος τοῦ το λέγουσιν ὅτι κατάγεται ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἐκ τούτου ἐξάγουσι δι' ἀποσταλάξεως τὸν ἔλαιον τοῦ ἡδύσμου οὕτω πῶς: λαμβάνουσι τὰ φύλλα τῶν χλωρῶν κλώνων, καὶ ἄς κορυφὰς αὐτῶν, ὅταν ᾖνε ἀνθισμέναι καὶ τὰ θέτουσιν εἰς τὸν σταλακτῆρα (λάμπικα) ἢ (λαμπίκον,) μετὰ ὕδατος: 2 1/2 φορές κατὰ βάρος περισσότερον. Θερμαίνουσι τὸν σταλακτῆρα, καὶ ἅμα λάδωσιν ὕδωρ σταλακτικὸν ἵσῃν ποσότητα μὲ τὸ βάρος τοῦ ἡδύσμου, χύρουσι τὰ ἐντὸς τοῦ σταλακτῆρος, καὶ θέτουσιν ἐκ νέου τὸ ληφθὲν διὰ τῆς ἀποσταλάξεως ὕδωρ μετὰ ἰσχυροῦς ποσότητος νέου ἡδύσμου, καὶ πάλιν ἐξακολουθοῦσι τὴν ἀποστάλλαξιν, καὶ οὕτως ἐπαναλαμβάνουσι μὲ τὸ λαμβανόμενον ὕδωρ πάλιν νέαν ἀποστάλλαξιν μὲ νέον ἡδύσμον, δύο ἢ τρεῖς φορές ἀκόμῃ. Ἐπειτα ἀφίνουσιν εἰς ἡσυχίαν τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποχωρίζεται τὸ ἔλαιον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, ἐνθὲν τὸ συνάζουσι. Τὸ ἐκ τούτου τοῦ εἶδους τοῦ ἡδύσμου ἔλαιον ἔχει χρῶμα πρασινωπὸν, ὁσμὴν ἰσχυράν καὶ εὐάρεστον. 2, ἢ 3 τοῖς ἑκατὸν παρέχουσιν ἔλαιον τὰ φύλλα τοῦ εἶδους τούτου τοῦ ἡδύσμου.

Β'. ἡδύσμος ἐκλεκτός, ἢ κοινός (mentha gentilis) Οὗτος ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἰδίως Μ ἢ ν θ η. Διότι ἡ Περσέφω ν η μετεμύρφωσεν εἰς τὸ φυτὸν τοῦτο τὴν νύμφην, ἥτις ἐκαλεῖτο Μήνηθ.

Ἐχει ὡσαύτως ὁσμὴν εὐάρεστον, καὶ ἰδιότητας ὁμοίας μὲ τοῦ πεπερώδους ἡδύσμου. Γ'. Ὁ Οὐλόφυλλος ἡδύσμος (mentha crispata) Τὸ ἐκ τούτου ἔλαιον διαφέρει τοῦ πρώτου, διότι ἔχει χρῶμα κιτρινοειδές, καὶ εἶναι ὀλιγώτερον εὐάρεστον εἰς τὴν ὁσμὴν. Δ'. Ὁ πράσινος ἡδύσμος (mentha viridis) Ε'. Ὁ ἐλώδης ἡδύσμος (mentha aquatica.) ΣΤ'. Ὁ ἀγριο γλήχων φλουσκούνι (mentha pulegium.) Ἐξ ὧν τούτων τῶν εἰδῶν δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἔλαιον κατὰ τὸν ῥηθέντα τρόπον. Ἀλλὰ τὸ ἔλαιον τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τῶν τελευταίων τούτων εἰδῶν εἶνε κατωτέρα ποιότητος. Οἱ ἀρχατοὶ ἡγάπουν πολὺ τὸ ἀρωματικὸν τοῦτο βότανον διὰ τὴν εὐάρεστον ὁσμὴν του· διὰ καὶ ἡδύσμον ἐκάλουν.

Χρῆσις ἡδύσμου. Οἰκιακῶς χρησιμεύει ὡς καρύκευμα φαγητῶν. Εἰς τὸ πρὸς ρόφημα ζωμὸν εἶνε ἐξαιρετός, καὶ εἰς ἄλλα φαγητὰ, εἰς σαλάτας, κ. λ. π. ὠφελεῖ τὸ ἔμβρεγμα αὐτοῦ γινόμενον ὡς τὸ τζαῖ, ὡς τὸ τόνικόν τοῦ στομάχου, καὶ τῶν νεύρων ὠφελεῖ κατὰ τῶν ἀερίων τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, καὶ κατὰ τῶν ὁστερισμῶν, εἶνε ἐν γένει ἀντισπασμωδικὸν καὶ ἐμμηναγωγόν.

Τὸ ἔλαιον αὐτοῦ λαμβανόμενον κατὰ πρῶτον ἀνά δύο, ἢ τρία στάγματα, ἐπὶ τεμαχίου ζαχάρου, ὠφελεῖ κατὰ τῆς ἀτονίας τοῦ στομάχου, καὶ ἐπιφέρει ὄρεξιν. Καταστρέφει τὰ μύσηματα. Δι' αὐτοῦ γίνονται οἱ τροχόχοι (πασίλλαι) τοῦ ἡδύσμου, τὰς δόσεις μεταχειρίζονται ὡς τοινκὰς τοῦ στομάχου καὶ τῶν νεύρων, καὶ πρὸς εὐωδίαν τοῦ στόματος. Διότι καταστρέφει τὴν κακὴν ὁσμὴν αὐτοῦ.

(1) ἡδύσμος: ἔχει καὶ ἄλλας χρήσιμους ἰδιότητας, περὶ ὧν δρᾷ Συνέκδημον Ὑγιεινὴν ἐκδοσὶν Β'.

Τὸ ἔλαιον τοῦ ἡδύσμου ἐμπεριέχει καμφορά· εἶδος, καλούμενον Μηνθόλ.

ΣΤ'. ΕΠΗΡΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

(Συνέχεια προηγούμενου.)

Β'. Παράστασις τῆς ἐπηρείας τῆς Σελήνης.

Τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπήρειαν τῆς Σελήνης πολλοὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν διστάζουσιν ἀποδεχθῆναι· τὸ αἷτιον εἶνε διότι ἐν τοῖς κλίμασιν ἐκείνοις ἡ τῆς σελήνης ἐπήρεια οὐ πᾶν καταφανὴς γίνεται. Τοῦτο προέρχεται διότι ἡ δύναμις τῆς ἐπηρείας τοῦ φωτὸς τῆς Σελήνης ἐλαττοῦται ὡς πίπτουσιν τῶν ἀκτίνων τοῦ φωτὸς αὐτῆς πλαγιώτερον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα· ἐπειδὴ ὅσον πρὸς τὴν κάθετον πίπτουσι τόσον μείζον ἡ δύναμις αὐτῶν ἐπενεργεῖ. Ἐν Ἑλλάδι αἱ ἀκτίνες τοῦ σεληνιακοῦ φωτὸς πίπτουσι μικρὸν ἀπέχουσαι τοῦ κατακόρυφου σημείου· διότι ἡ σελήνη φθάνει μέχρι 30 μοιρῶν ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, ἐνῶ τὸ τῆς Ἑλλάδος πλάτος εἶνε 36° — 37°, ὅσον δὲ πρὸς τὸν ἰσημερινὸν ἐγγότερα εὐρίσκεται χώρα τις, τόσον καταφανέστερα γίνεται ἡ ἐπήρεια τῆς Σελήνης· διὰ τοῦτο παρ' Αἰγυπτίοις αὕτη ἐπηρεάζει πολὺ περισσότερον παρὰ ἐν Ἑλλάδι.

Διὰ ταῦτα μεγάλως ἐν Αἰγύπτῳ ἐλατρεῖτο ἡ Σελήνη ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἴσις, ἥτις αἰγυπτιακῶς μὲν σημαίνει ἀρχαία φοινικιστὶ δὲ δὲ γράσια. Κατὰ δὲ Ἡρόδοτον παρ' Αἰγυπτίοις ἡ Ἴσις ἐκαλεῖτο καὶ Δῆμητρα. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἡ Ἴσις ἦτο καὶ θεὰ τῆς Γεωργίας, καὶ ὡς τοιαύτη ἐκαλεῖτο Δῆμητρα. Ἀφ' οὗ τὸ φῶς τῆς Σελήνης ἐν Ἑλλάδι ἔχει σημαντικὴν ση-

πτικὴν δύναμιν, ἔπεται διὰ τὴν Αἰγύπτῳ ἔχει ἔτι μείζονα, ἐπε-
νεργούσης ἐκεῖ ἔτι μᾶλλον τῆς Σελήνης διὰ τοῦ φωτός της, κα-
θέτως πίπτοντος. Ὅθεν ἐπειδὴ ἐκεῖ ὡς ἐκ τοῦ Νείλου γίνεται
μεγίστη φθορὰ ζώων, ἔπεται διὰ τὸ σεληνιακὸν φῶς μεγάλως
συντελεῖ πρὸς τὴν σῆψιν αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν παραγωγὴν μια-
σμάτων, καὶ ἐπομένως νόσων μiasματικῶν. Διὰ ταῦτα ἔλεγον
διὰ κατὰ τὰς διαφορὰς φάσεις τῆς Σελήνης ἀναφαίνονται καὶ
διαφοροὶ νόσοι, ἔνεκεν ὁργῆς αὐτῆς, καὶ διὰ αὐτὴν θεραπεύει νό-
σους διὰ ἐδυσωπίστο. Διὰ τοῦτο ἐν Αἰγύπτῳ οἱ νοσοῦντες ἐκαι-
μῶντο ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἰσιδος, ἐνθα ἐμάνθανον καθ' ὅσον διὰ
μαντείων πῶς ἡδύναντο θεραπευθῆναι. Εἰς τὴν θεὰν ταύτην ἀ-
πέδιδον καὶ τὴν ἀνακάλυψιν πολλῶν ἱατρικῶν, ἐκ τούτου μετῆ-
νέχθη ἐξ Αἰγύπτου καὶ τὸ ῥητόν

«Μὴ καταράσῃ τὴν Ἰσιν τούτῳ, μηδὲ τὸν Ἀμφικράτη, μηδὲ
εἰς τυφλοὺς ποιεῖ θεός.»

Ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ ὑπῆρχε παροιμία περὶ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν
εἰς ἑαυτοὺς κακὰ προξενούντων.

Ἐν τῷ ἑλληνικῷ θύμῳ κλίματι ἡ Σελήνη τόσον μεγάλην ἐ-
πήρειαν πρὸς τὴν παραγωγὴν μiasματικῶν νόσων δὲν ἔχει.
Τοιαύτην δύναμιν ἀπέδιδον οἱ ἀρχαῖοι ἰδίως εἰς τὸν Ἥλιον, τὸν
δοῖον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ὠνόμαζον τὸν Ἀπόλλωνα, ὅστις
ἦτον ὁ παράγων τὰς ἐπιδημίας, καὶ ὁ θεραπεύων ταύτας, ὅστις
ἦτον ὁ διδάσκαλος τῆς ἱατρικῆς, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐκαλεῖτο
Φοῖβος Ἀπόλλων.

Ἡ δύναμις τῆς Σελήνης παρ' ἑλλήσι πρὸς παραγωγὴν μια-
σμάτων διὰ τῆς σηπτικῆς ιδιότητος τοῦ φωτός αὐτῆς ἐθεωρεῖτο
δευτερεύουσα, καὶ γιγνομένη τὴν νύκτα, διὰ τὴν ὑπῆρχε φῶς τῆς
Σελήνης, καὶ ἦσαν ὑποκείμενα νεκρὰ σώματα ζώων, ἡ ἀνθρώ-
πων, ὑπὸ τὴν προσβολὴν τοῦ σεληνιακοῦ φωτός. Ὑπὸ τὴν ἔν-
νοιαν ταύτην ἐκαλοῦν τὴν Σελήνην Ἑκάρτην, ἥτις ἐπεσάται
ἐπὶ τῶν ἀτάφων πτωμάτων, καὶ ἥτις μετέβαινεν εἰς τὸν Ἅδην
ὑπὸ τ' ὄνομα Περσεφῶνῃ, ἐφ' ᾧ ἦτο καὶ θεὰ τοῦ Ἅδου κα-
ταχθόνιος, καὶ κατεδίκαζε τοὺς μὴ ἐνταφιασθέντας ἵνα περιφέ-
ρῃται ἐκεῖ ἐκατὸν ἔτη.

Ἐν συνόλῳ εἰπεῖν ἡ δύναμις τῆς Σελήνης ἐπὶ τοῦ ἀνθρώ-
που ἐν Ἑλλάδι εἶναι καταφανὴς κατὰ πολλὰ ὡς ἐπιφέρουσα
διάφορα ἀποτελέσματα κατὰ τῆς ὕγιαιας διὰ τῆς σηπτικῆς ἐπ-
τεθῆναι τοσοῦτον ἀναμφισβήτητον τοῦτο ἐστίν, ὥστε πάντες οἱ ἀρ-
χαῖοι σοφοὶ καὶ φιλόσοφοι τὸ παραδέχονται, βασιζόμενοι εἰς

πειρὰν καὶ ἀποτελέσματα, περὶ ὧν διελάβομεν, ὡς προγνωστικὰ
ἐπὶ τῆς ἀφορίας καὶ εὐφορίας τῶν φυτῶν, τῇ ἐπήρειᾳ τῆς
Σελήνης.

Ὁ Ὅσιόδος τοσαύτην θεωρεῖ τὴν ἐπήρειαν τῆς Σελήνης,
ὥστε ὀρίζει καὶ ἡμέρας καλὰς καὶ κακὰς διὰ τὰς πράξεις τοῦ
ἀνθρώπου κατὰ τὰς διαφορὰς φάσεις αὐτῆς.

Πλάτων λέγει διὰ τὴν Σελήνην εἶνε ἡ τροφὴ τῶν ἐν τῇ γῇ ὄντων.
Ὁ Ἀριστοτέλης πολλὰ διαλαμβάνει ὡς ἀναμφισβήτητα περὶ
τῆς ἐπήρειας τῆς Σελήνης ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Γαληνὸς ἔγραψε καὶ ἰδίαν πραγματείαν περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ
ἀνθρώπου ἐπήρειας τῆς Σελήνης, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν. Περὶ
κατὰ κληρώσεως προγνωστικὰ ἐκ τῆς μαθηματι-
κῆς ἐπιστήμης. Ἐν ταύτῃ λέγει διὰ τὸν ἰατρὸς ὀφείλει γνω-
ρίζειν τὸ προγνωστικὸν τῆς τέχνης οὐ μόνον ἐκ τῶν φυσιολο-
γικῶν σημείων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μαθηματικῶν, καὶ ἐκ τῆς ἀστρο-
λογίας. Λέγει διὰ οἱ ἀρχαῖοι τὰς προγνώσεις τῶν νόσων ἐποιού-
ντο ἀπὸ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τοῦ δόγματος τῆς Σελήνης. Πολλοὶ
δὲ πρὸ τοῦ Γαληνοῦ ὑπῆρξαν ἱατροὶ, οἵτινες μεγάλως ἐπέδωκαν
εἰς τὰς προγνώσεις ἐπὶ νοσοῦντων, βοηθούμενοι ἐκ τῆς ἐπήρειας
τῆς Σελήνης καὶ τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων. Πολλοὶ δὲ
τούτων ἀφίχθησαν καὶ εἰς καταχρήσεις ὑπερμεγεθύναντες τὴν
τοιαύτην ἐπήρειαν.

ΠΑΝΤΟΙΑ

Ἰδιωτὸν κοσμητικὸν οἰκιακόν.

Βράσον 100 δράμια ὕδατος πηγαίου. Ἀφες νὰ ψυχρανθῇ,
εἰτα πρόσθε κατ' ὀλίγον πρὸς ἀρωματικὸν ὕδατος τῆς κολο-
γίας, ὥς οὐ λευκανθῇ τὸ ὑγρὸν καὶ γαῖνῃ γαλακτώδες· εἰτα
πρόσθε δύο κωτάλια γλυκερίνης, ἀνακάτωσον, καὶ φύλαξον ἐν
φιάλῃ καλῶς πωματισμένην. Πρὸς χρῆσιν ἀνακίνει τὴν φιάλην
καὶ ἐκβρεχε τὴν κόμην, καὶ νίπτε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας.
Ἀλλὰ τὸ προχειρότερον καὶ καλεῖτερον ὑγρὸν κοσμητικὸν εἶνε
τὸ βρώχειον ὕδωρ· διὰ τοῦτο ἐὰν νίπτηται τὸ πρόσωπον κατὰ
πρωτὰν, καθαρίζει καὶ εὐχροίαν ποιεῖ.

ΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΑ

Ἐκαστος γεννᾶται πεφυκὸς πρὸς τι. Ὁ μὲν πρὸς τὸ χρη-
ματολογεῖν καὶ πλουτεῖν ὀλιγῶς, ὁ δὲ πρὸς τὴν μάθησιν καὶ πλου-

τεῖν πνευματικῶς, ἄλλος πρὸς οὐδέτερον, κ. λ. π. Ὁ πρὸς χρηματισμὸν καθίσταται πλούσιος, ἐὰν βοηθῇται καὶ παρὰ τῆς τύχης· Ὁ πρὸς μάθησιν ὡσαύτως γίνεται πλούσιος παιδείας, ἐὰν καὶ ἡ τύχη ἐδνοῇ πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν μέσων. κ. λ. π. Οὗτος τότε πλουτεῖ ὁλικῶς. ὅταν τύχη περιουσίας πατρικῆς, κληρονομικῆς ἢ ἐκ προικῆς, κλπ. Ὁ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν παιδείαν στερεῖται καιροῦ πρὸς τὸ ἀπασχολεῖσθαι πρὸς χρηματολογίαν. Ὁ δὲ πρὸς χρηματολογίαν ἀφωσιωμένος στερεῖται χρόνου πρὸς τὸ μελετᾶν καὶ μαρτυρεῖν τὰ τῆς παιδείας. Ἀτυχῶς οἱ πλείστοι τούτων εἰσὶ καὶ φυγαναγνώσται.

Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων ὀλίγοι εἰσὶν οἱ πρὸς ποικίλας γνώσεις φιλιαναγνώσται· οἱ τοιοῦτοι οὐτε πρὸς διτήρησιν ἀλληλογραφίας διάθεσιν ἔχουσι.

Πολλοὶ εἰσὶν οἱ λαμβάνοντες ἡμερησίδας καὶ περιοδικὰ συγγράμματα κλπ., ἀλλ' ὀλίγοι οἱ ταῦτα ἀναγινώσκοντες.

Ὅσοι πεφυκότες πρὸς τὴν μάθησιν ἔτυχον σταδίου χρηματιστικοῦ, οὗτοι εἰσὶ φιλιαναγνώσται. Τοιαύτας φύσεις εὐρίσκεις εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, πολλοὶ χειρῶνακτες εἰσὶ φιλομουσικοὶ τῶν θεωρουμένων πεπαιδευμένων καὶ τῶν πλουσίων. Ἐκ τῶν τοιούτων μᾶλλον ὑποστηρίζονται πολλὰ καὶ ὠφέλη ἔργα. Οὗτοι γίνονται συνδρομηταὶ συγγραφῶν, ἡμερησίων κλπ., οὗτοι γενναϊότερον τῶν ἄλλων ἀμοιβοῦσιν· οὗτοι ἀνατρέφουσι καὶ διαμορφώνουσι βέλτιον τῶν ἄλλων τὰ τέκνα τῶν καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ὄντας· οὗτοι ὠφελοῦσι περισσώτερον τὴν κοινωνίαν ἡθικῶς. ὅταν μάλιστα τύχῃσι καὶ συζύγου ἀρμοδίας. Τοιοῦτοι εὐγενεῖς καὶ χρήσιμοι ἄνδρες εὐρίσκονται μεταξὺ τῶν ἐμπόρων, τεχνιτῶν, βιομηχανῶν καὶ ὀλίγοι μεταξὺ τῶν σπουδαίων καὶ πλουσίων. Εἶνε ἡ χρησιμότερα καὶ ὠφελιμώτερα τάξις πρὸς τὴν ἡθικὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας· ἐκ τῆς τάξεως αὐτῆς ἐξῆλθον οἱ μεγαλείτεροι νόες.

Τὸν φιλιαναγνώστην καὶ φιλομαθῆ πολίτην ὅπου τυγχάνει τοῦτον προσλαμβάναν πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΜΕΤΡΟΥ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΥΡΕΤΟΥ.

Ἡ διὰ τῆς ταχύτητος τοῦ σφυγμοῦ, καὶ τῶν διαφόρων κατὰστάσεων αὐτοῦ διάγνωσις τοῦ πυρετοῦ ὑπῆρξεν ἀρχαιοτάτη

καὶ πάντες καὶ ἀρχαῖοι καὶ νέοι διὰ τῆς ἐρεῦνης τοῦ σφυγμοῦ διακρίνουσι τὸν διάφορον βαθμὸν τοῦ πυρετοῦ καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ κατὰ τοὺς νόσους. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἔτων περὶ τὰ μέσα τοῦ αἵματος τοῦτου ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῆς διὰ τοῦ θερμομέτρου ἐκτιμήσεως τοῦ πυρετοῦ. Ἡδὲ ἀρτίως γίνεται κοινὴ χρῆσις τοῦ θερμομέτρου, τὸ ὁποῖον θέτουσιν ὑπὸ τὴν μασχάλην.

Ἐν τῷ Φοίβῳ ἔτους Ε'. σελ. 171, ὁμιλήσαμεν περὶ τῆς νέας ταύτης μεθόδου. Ἡδὲ ἐπιπροσθέτομεν ὅτι ὁσμέραι ἀναφέρονται ὁμόφρονες κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ θερμομέτρου. Ὁ 1. Γρασσὲτ καθηγῆται τῆς ἐν Μονπελλιὲ ἱατρικῆς Ἀκαδημίας, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀνύψωσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ δέρματος δὲν σημαίνει καὶ πυρετὸν ἐπικίνδυνον· δ. βαθμὸς 40° καὶ 41°, εἰς τὴν ἐξανθηματικὴν νόσον φοινικισμόν (σχαρλατίναν) δὲν εἶνε τόσο σπουδαῖος καὶ ἐπικίνδυνος, ὅσον εἶνε ὁ βαθμὸς 39° εἰς τὸν τυφοειδῆ πυρετὸν ἢ εἰς τὸν ἐκτεκνόν. Ὁ τύφος ἐνίοτε εἶνε ὁλέθριος καὶ τοι τὸ θερμομετρὸν δεκνύει θερμοκρασίαν 38° καὶ 39°.

Συνφθὰ τῇ χρήσει τοῦ θερμομέτρου εὐρέθησαν ἤδη καὶ φάρμακα εἰδικὰ ἐλλαττόνοντα τὴν θερμότητα τοῦ σώματος, καὶ τὰ ὅποια ἤδη δοκιμάζονται κατὰ τῶν διαφόρων πυρετῶν, καὶ ἰδίως κατὰ τοῦ τυφοειδοῦς, καθ' ὃ ἐξ ἀρχαίας ἐσχῆς ἐγένετο χρῆσις τῶν ψυχρῶν λουτρῶν.

Τὰ νέα ταῦτα φάρμακα, τὰ τὴν τοῦ σώματος θερμότητα ἐλλαττοῦντα, εἰσὶν ἡ Ἀντιπυρετίνη, ἡ Θαλλίνη, ἡ Κινιδίνη, ἡ Κινίνη, τὸ Σαλικυλάτον τῆς σόδας, ἡ Καϊρίνη, κλπ. Ἀλλὰ τὰ ἤδη ἀπασχολοῦν τοὺς πολυπράγμονας ἱατροὺς εἶνε ἡ ἀντιπυρετίνη. Τὸ μέγιστον τοῦ ἀποτελέσματος τῆς καταβιβάσεως τῆς σωματικῆς θερμότητος γίνεται μετὰ 2 ἢ 3 ὥρας ἀπὸ τῆς χρήσεως τοῦ ἱατρικοῦ καὶ διαρκεῖ 4 ἢ 5 ὥρας.

Ζήτημα δμως παρίσταται, τὸ ἂν πρέπη πάντοτε ὁ ἱατρός νὰ φροντίζῃ νὰ ἐλλαττόνῃ τὸν πυρετὸν τόσο ταχέως. Ἡμεῖς λέγομεν ὅχι, ὁ πυρετὸς εἶνε ἀντίδρασις τῆς φύσεως πρὸς ἀποβολὴν τῆς νοσοποιοῦ ὕλης. Πρὸ τῆς πρώτης ἢ τῆς δευτέρας κρίσεως ὁ πυρετὸς δὲν πρέπει νὰ πέσῃ, ἀλλὰ νὰ μετριάσῃ καὶ κατ' ὀλίγον νὰ πέσῃ· πρὸς μετρίαν ὑπάρχει ὠφελὸς τῆς περὶ ὑγιαντικῆς κίνεως.

Ἡ ἀντιπυρετίνη πιθανόν νὰ χρησιμεύῃ εἰς τοὺς καυστικούς πυρετοὺς τοὺς τυφοειδεῖς, καθ' ὃν καὶ τῆς ψυχρᾶς ὑδροθεραπείας γίνεται χρῆσις. Κατ' ἄλλων δμως ἡπιωτέρων πυρετῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐγκεφαλικῶν, εἰσὶν ἀνωφελὲς καὶ μᾶλλον ἐπιβλαβές.

‘Η ΑΙΞ.

‘Η αἷξ εἶνε ἡ καταστροφὴ τῶν δένδρων καὶ τῆς ἐν γένει δενδροφυτείας. Ἐξ ἀρχαίας ἐποχῆς θεωρεῖτο ὡς ἴδιος ἐχθρὸς τῆς ἀμπέλου, διότι παρατηρήθη ὅτι, διὰ τὴν αἷξ τρώγῃ τὴν ἀμπέλου, δυσχερῶς αὕτη ἀνεβλάσκει, ἐν ᾧ, ἐὰν ὄνος ἢ πρόβατον φάγῃ ταύτην, βλαστάνει καλῶς. Οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον ὅτι τὸ κλάδευμα τῶν ἀμπέλων ἐδίδαξε τοὺς ναυπλῆεις πρῶτος ὁ ὄνος· διότι παρατήρησαν ὅτι, διὰ τὸν ὄνον ἔτρωγαι τὸ κλήμα, κατόπιν ἐβλάστανον εὐθελῶς. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ σίελος τῆς αἷγος βλάπτει τὰ φυτὰ. Διὰ ταῦτα αἷξ ἐθύετο εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Βάκχου. Αἷγα ἐλάμβανε βραβεῖον ὁ ψάλλον ἐπιτυχῶς τὸν βακχικὸν ὕμνον. Τράγου ὦτα, γένειον καὶ πόδας ἔφερον οἱ εἰς σατύρους μετρημύφασμοι καὶ ψάλλοντες. Ὁ τράγος εἶνε τὸ λαχνότερον κτήνος.

Τὸ αἷμα τοῦ τράγου διαλύει τὸν ἀδάμαντα, λέγει ὁ Πausanias. Τὸ αἷγιον ἦπαρ ὁπτιὸν τρωγόμενον θεραπεύει τὴν νυκταλαπίαν καὶ ἐνισχύει τὴν δρασιν.

Τὸ αἷγιον κρέας τρωγόμενον θεωρεῖται ὡς θεραπευτικὸν τινῶς νόσους, ἰδίως ὠφελεῖ καθ’ Ἱπποκράτην τοὺς φθισικοὺς.

Τὸ γάλα τῆς αἷγος εἶνε καταλληλότερον ἐν ἐλλείψει γυναικείου πρὸς διατροφήν τῶν νηπίων. Ὁ τυρὸς καὶ τὸ βούτυρον τῆς αἷγος διαφέρει τοῦ προβάτου καὶ βοείου, εἶνε ὀλιγώτερον χυρσίμον πρὸς φαγητὰ· ὁ τυρὸς τῆς αἷγος τρίβεται εὐκόλως· διὰ τοῦτο ἐπὶ Ὀμήρου πρὸς κατασκευὴν τοῦ Κυκεῶνος μετεχειρίζοντο τὸν αἷγιον τυρόν.

‘Η αἷξ προώριται ἵνα τρέφῃται ἐκ φύλλων δένδρων· διὰ τοῦτο προτιμᾷ ταῦτα ἀντὶ τῆς χλόης. Ὅθεν τὸ αἷγιον κρέας εἶνε προτιμώτερον τοῦ προβάτου καὶ βοείου ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἢ μετὰ τὸ θέρος, ὅτε ἡ χλόη πρὸς τροφήν τῶν χορτοφάγων κτηνῶν ἀφθονος δὲν ὑπάρχει· ἐπειδὴ τὸ καλὸν πρὸς βρώσιν κρέας εἶνε διὰ τὸ κτήνος τρέφῃται διὰ χλωρῶν χορτῶν καὶ ὅχι διὰ ξηρῶν.

‘Η αἷξ φύσει προώριται νὰ διατῆται εἰς τόπους ἀγροῦ, ὁρεινοῦ, δασώδους, χέρσου, ἀδάτους, ἀπροσίτου, κρημνώδους· ἐνθα οὐδὲν ἄλλο κτήνος δύναται εὐκόλως νὰ ζῇ.

— Ἐν Παρίσιος καταναλίσκεται καθ’ ἑκάστην περὶ τὰς 200,000 ὀκάδας γάλακτος, τὸ ποσὸν εἶναι νοθευμένον μετὰ ὅσας τὰς 20,000 ὀκάδων, καὶ μετὰ τῶν ἐγκεφάλων διαφόρων ζώων καὶ ἀνθρακικῆς σόδας, καὶ ἄλλων παντοίων ὑλῶν ἀηδεσάτων.